

2026-08-20
Ju2026/01895**Justitiedepartementet**Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Uppdrag till Brottsförebyggande rådet om individer som begår många brott

Regeringens beslut

Regeringen ger Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att ta fram en lägesbild över den grupp individer i samhället som sammantaget står för en stor del av den totala brottsligheten i samhället. I uppdraget ingår att beskriva och analysera denna grupp, beräkna hur många sådana individer som finns i landet samt beskriva gruppens brottslighet. Om möjligt ska Brå beskriva hur denna grupp av lagöverträdare och dess brottslighet har utvecklats över tid.

Arbetet med uppdraget ska utgå från Brås kortanalys Högaktiva lagöverträdare – Antal och geografisk fördelning (Brå 6/2014 Högaktiva lagöverträdare).

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 25 november 2026.

Närmare om uppdraget

I Brås kortanalys om högaktiva lagöverträdare från 2014 undersöks samtliga drygt 88 000 personer över 20 år som lagfördes under 2012. I analysen redovisas dessa individers samtliga lagföringar under en period om fem år före lagföringen. Antalet s.k. högaktiva lagöverträdare bedömdes då uppgå till närmare 12 000 personer. Denna grupp stod för drygt 300 000 (61 procent) av de drygt 500 000 brott som hela undersökningspopulationen lagförts för under undersökningsperioden. Det var mycket vanligt att dessa högaktiva lagöverträdare lagförts för ringa narkotikabrott (80 procent) samt

andra så kallade mängdbrott som snatteri och stöld, olovlig körning, olaga hot, brott mot knivlagen, rattfylleri och misshandel (ej grov).

Arbetet med det uppdrag som nu ges till Brå ska utgå från denna kortanalys som myndigheten genomförde 2014. Det innebär att Brå ska analysera och beskriva den grupp individer som sammantaget står för en stor del av den totala brottsligheten i samhället. I uppdraget ingår även att göra beräkningar av hur många sådana individer som finns i landet vid en given tidpunkt samt beskriva den brottslighet som begås av denna grupp. Brå ska även om möjligt beskriva hur denna grupp och dess brottslighet har utvecklats över tid, exempelvis om det har skett förändringar av vilka typer av brott dessa individer begår.

Skälen för regeringens beslut

Kriminologisk forskning visar att en liten grupp lagöverträdare står för en stor del av brottsligheten i samhället. Dessa individer brukar i debatten ibland kallas livsstilskriminella, vaneförbrytare eller återfallsbrottslingar. I Brås kortanalys från 2014 benämns denna grupp som högaktiva lagöverträdare, och omfattar individer med minst fem tidigare lagföringar den senaste femårsperioden. Den typ av brottslighet som denna grupp lagförs för är, som framgår ovan, framför allt s.k. mängdbrott som ofta leder till bötesstraff eller så korta fängelsestraff att individen snart är frigiven och kan begå nya brott.

Regeringen har under mandatperioden bedrivit ett intensivt arbete för att lägga om kriminalpolitiken. En viktig del i detta arbete är att reformera straffrätten i syfte att skapa ett mer rättvist straffrättsligt påföljdssystem där straffen bättre speglar brottens allvar, samtidigt som större hänsyn tas till brottsoffer och samhällets behov av skydd. Reformerna tar bl.a. sikte på att i högre grad inkapacitera de mest brottsaktiva individerna, exempelvis genom höjda straff för återfallsförbrytare (prop. 2025/26:181 Ett förstärkt samhällsskydd och tydligare reaktioner vid återfall i brott). Den 13 augusti 2026 antog riksdagen förslagen i prop. 2025/26:297 Ett nytt straffrättsligt påföljdssystem som bl.a. innebär att dagens mängdrabatt slopas och att tillkommande brott ges ett större genomslag i straffmätningen vid flerfaldig brottslighet. Straffmätningen ska i de fallen utgå från det sammanlagda straffvärdet för de brott som den tilltalade döms för.

Enligt regeringen behövs uppdaterad kunskap om den grupp högaktiva och återfallande lagöverträdare som står för en oproportionerligt stor del av den samlade brottsligheten, och som är särskilt berörd av de reformer som skärper regelverken vid flerfaldig brottslighet och återfall i brott. Sådan kunskap förbättrar också förståelsen av hur brottsligheten fördelar sig bland personer som lagförs för brott och kan bidra till att identifiera ytterligare behov av träffsäkra åtgärder. Mot denna bakgrund ger regeringen Brå i uppdrag att analysera och beskriva den grupp individer i samhället som sammantaget står för en stor del av den totala brottsligheten i samhället.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Karin Norberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Ekobrottsmyndigheten

Polismyndigheten

Åklagarmyndigheten